

ODŠTETNO PRAVO

**Zbirka sudskih rješidbi
o naknadi i popravljanju štete
s napomenama i propisima**

Drugo bitno izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Ivica Crnić, dipl. iur.
sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske

u suradnji s

Jadrankom Matić, dipl. iur.
sutkinjom Općinskog suda u Zagrebu

ODŠTETNO PRAVO

**Zbirka sudskih rješidbi
o naknadi i popravljaju štete
s napomenama i propisima**

Drugo bitno izmijenjeno i dopunjeno izdanje

COPYRIGHT

Sva prava su pridržana. Nije dopušteno objavljivanje ili umnožavanje knjige ili dijelova knjige u bilo kojem obliku te stavljanje u promet bez posebnog pisanog dopuštenja autora.

Zgombić & Partneri d.o.o. – nakladništvo i informatika d.o.o.

ODŠTETNO PRAVO

Zbirka sudskih rješidbi o naknadi i popravljanju štete s napomenama i propisima

Autor:

Ivica Crnić, dipl. iur.
Jadranka Matić, dipl. iur.

Nakladnik:

Zgombić & Partneri – nakladništvo i informatika d.o.o.
Koranska 16, Zagreb
Telefon: 01/4699 511; telefaks: 01/4699 566
E-mail: fzplus@zg.t-com.hr
Internet adresa: www.fzplus.hr

Urednik:

Mr. Hrvoje Zgombić

Tisak:

Tiskara Zelina

ISBN 978-953-6348-53-4

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 657073.

SADRŽAJ

PREDGOVOR DRUGOM IZDANJU	xxix
PREDGOVOR PRVOM IZDANJU.....	xxxi
KRATICE I PREGLED IZVORA ZA SUDSKU PRAKSU	xxxiii
LITERATURA	xxxvii

Prvi dio

ODGOVORNOST ZA ŠTETU

I. PROUZROČENJE ŠTETE KAO OBLIK IZVANUGOVORNE OBVEZE	3
II. IZVANUGOVORNI OBVEZNI ODNOSI PREMA ZOO	4
1. PROUZROČENJE ŠTETE – ODREĐENJE I RAZVRSTAVANJE	4
1.1. Pretpostavke odgovornosti.....	4
2. OPĆA NAČELA (čl. 1045. do 1048. ZOO-a).....	6
2.1. Pretpostavke odgovornosti (čl. 1045. ZOO-a).....	7
2.1.1. Odgovornost po osnovi krivnje	7
2.1.2. Odgovornost za štetu od opasne stvari ili djelatnosti (objektivna ili kauzalna odgovornost)....	19
2.1.3. Uzročna veza	22
2.1.4. Slučaj (casus).....	26
2.1.5. Uračunavanje primanja s naslova socijalnog osiguranja.....	28
2.1.6. Procesno.....	29
2.2. Šteta – pojam (čl. 1046. ZOO-a).....	29

SADRŽAJ

2.3.	Zahtjev da se ukloni opasnost od štete (čl. 1047. ZOO-a).....	32
2.4.	Zahtjev da se prestane s povredom prava osobnosti (čl. 1048. ZOO-a).....	42
3.	ODGOVORNOST PO OSNOVI KRIVNJE (čl. 1049. ZOO-a).....	44
3.1.	Osobe koje ne odgovaraju za štetu (čl. 1050. ZOO-a)..	49
3.2.	Odgovornost maloljetnika (čl. 1051. ZOO-a).....	51
3.3.	Nužna obrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog (čl. 1052. ZOO-a)	52
3.4.	Dopuštena samopomoć (čl. 1053. ZOO-a)	56
3.5.	Pristanak oštećenika (čl. 1054. ZOO-a).....	57
4.	ODGOVORNOST ZA DRUGOGA	58
4.1.	Duševno bolesni i zaostali u umnom razvoju (čl. 1055. ZOO-a).....	58
4.2.	Odgovornost roditelja (čl. 1056. ZOO-a)	59
4.3.	Solidarna odgovornost roditelja i djeteta (čl. 1057. ZOO-a).....	63
4.4.	Odgovornost druge osobe za maloljetnika (čl. 1058. ZOO-a).....	64
4.5.	Posebna odgovornost roditelja (čl. 1059. ZOO-a)	67
4.6.	Zahtjev pravičnosti (čl. 1060. ZOO-a).....	68
5.	ODGOVORNOST POSLODAVCA PREMA TREĆIM OSOBAMA	70
5.1.	Odgovornost poslodavca (čl. 1061. ZOO-a).....	70
5.2.	Odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzroči njezino tijelo (čl. 1062. ZOO-a)	77
6.	ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI ILI OPASNE DJELATNOSTI	80
6.1.	Predmnjeva uzročnosti (čl. 1063. ZOO-a).....	80

SADRŽAJ

6.1.1.	Opasna stvar	81
6.1.2.	Opasna djelatnost.....	88
6.2.	Tko odgovara za štetu od opasne stvari ili djelatnosti (čl. 1064. ZOO-a).....	92
6.3.	Protupravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika (čl. 1065. ZOO-a).....	96
6.4.	Predaja stvari trećoj osobi (čl. 1066. ZOO-a).....	97
6.5.	Oslobođenje od odgovornosti (čl. 1067. ZOO-a)	100
6.6.	Odgovornost za štete izazvane motornim vozilom u pogonu (čl. 1068. do 1072. ZOO-a).....	112
6.6.1.	Pojam motornog vozila (čl. 1068. ZOO-a).....	112
6.6.2.	Odgovornost za štetu trećima (čl. 1069. ZOO-a)...	114
6.6.3.	Odgovornost u slučaju neovlaštenog korištenja motornog vozila (čl. 1070. ZOO-a)	121
6.6.4.	Odgovornost prema trećoj osobi koja se prevozi motornim vozilom (čl. 1071. ZOO-a).....	124
6.6.5.	Međusobni odštetni zahtjevi vlasnika motornih vozila (čl. 1072. ZOO-a)	125
6.7.	Odgovornost za neispravan proizvod (čl. 1073. do 1080. ZOO-a).....	131
6.7.1.	Opće pravilo (čl. 1073. ZOO-a).....	131
6.7.2.	Pojam proizvoda i neispravnog proizvoda (čl. 1074. i 1075. ZOO-a)	134
6.7.3.	Pojam proizvođača (čl. 1076. ZOO-a).....	135
6.7.4.	Odgovornost proizvođača i oslobođenje od odgovornosti (čl. 1077. do 1079. ZOO-a)	136
6.7.5.	Rokovi ostvarivanja prava (čl. 1080. ZOO-a)	137
7.	POSEBNI SLUČAJEVI ODGOVORNOSTI	138
7.1.	Odgovornost organizatora priredbi (čl. 1081. ZOO-a).....	138

SADRŽAJ

7.2.	Odgovornost zbog uskrate nužne pomoći (čl. 1082. ZOO-a).....	141
7.3.	Odgovornost zbog nesklapanja ugovora (čl. 1083. ZOO-a).....	141
7.4.	Odgovornost u vezi s obavljanjem poslova od javnog interesa (čl. 1084. ZOO-a)	142
7.4.1.	Odgovornost prema posebnim propisima	145
7.4.1.1.	<i>Održavanje cesta</i>	146
7.4.1.2.	<i>Elektroprivreda</i>	153
7.4.1.3.	<i>Ostale komunalne djelatnosti</i>	154
8.	ODGOVORNOST VIŠE OSOBA ZA ISTU ŠTETU	157
8.1.	Solidarna odgovornost (čl. 1107. ZOO-a)	157
8.2.	Solidarna odgovornost naručitelja i izvođača radova (čl. 1108. ZOO-a).....	167
8.3.	Regres isplatitelja (čl. 1109. ZOO-a).....	169
III.	IZVANUGOVORNA ODGOVORNOST PREMA POSEBNIM PROPISIMA.....	169
9.	ODGOVORNOST IZ RADNOG ODNOSA.....	169
9.1.	Uvod.....	169
9.2.	Odgovornost radnika za štetu prouzročenu poslodavcu (čl. 105. ZR-a).....	172
9.2.1.	Pretpostavke odgovornosti.....	172
9.2.2.	Odgovornost više radnika za štetu	175
9.2.2.1.	<i>Posebno o solidarnoj odgovornosti radnika</i>	175
9.2.3.	Obujam naknade	177
9.2.4.	Postupak utvrđivanja odgovornosti	177
9.3.	Unaprijed određeni iznos naknade štete (čl. 106. ZR-a).....	178

9.4.	Regresna odgovornost radnika prema poslodavcu (čl. 107. ZR-a).....	180
9.5.	Smanjenje ili oslobođenje radnika od obveze naknade štete (čl. 108. ZR-a).....	181
9.6.	Odgovornost poslodavca radniku (čl. 109. ZR-a).....	182
9.6.1.	Pretpostavke odgovornosti.....	183
9.6.1.1.	<i>Odgovornost prema kriteriju krivnje.....</i>	<i>188</i>
9.6.1.2.	<i>Odgovornost prema kriteriju uzročnosti (objektivna ili kauzalna odgovornost)....</i>	<i>188</i>
9.6.1.3.	<i>Oslobođenje od odgovornosti u slučaju uzročnosti.....</i>	<i>192</i>
9.6.2.	Radnikovi srodnici kao oštećenici	200
9.6.3.	Oblici i opseg naknade štete	200
9.6.4.	Postupak za određivanje naknade štete i sudska zaštita	203
9.6.5.	Uračunavanje raznih oblika osiguranja u naknadu štete	204
9.6.6.	Odgovornost poslodavca prema osobama koje za njega obavljaju rad, ali nisu u radnom odnosu.....	207
9.6.7.	Zakon o zaštiti na radu.....	207
9.6.8.	Odgovornost za štete pri dolasku na posao ili odlasku s posla i nastale u stanci rada.....	208
9.6.9.	Naknada u slučaju drugih povreda prava iz radnog odnosa	211
9.6.10.	Odgovornost poslodavca za ratne štete.....	211
9.6.11.	Procesno i zatezne kamate	212
9.7.	Sudski raskid ugovora o radu (čl. 123. ZR-a).....	213
9.7.1.	Povreda prava osobnosti	214
9.7.2.	Zahtjev radnika	215
9.7.3.	Zahtjev poslodavca	215

SADRŽAJ

9.7.4.	Utvrđivanje visine novčane naknade štete	216
9.7.5.	Nagodba stranaka.....	217
10.	ODGOVORNOST DRŽAVE ZA ŠTETU	220
10.1.	Uvod.....	220
10.1.1.	Odgovornost za nezakonit i/ili nepravilan rad	222
	<i>10.1.1.1. Načelo krivnje</i>	<i>224</i>
	<i>10.1.1.2. Objektivna odgovornost</i>	<i>225</i>
10.1.2.	Odgovornost za neučinkovit rad	228
10.1.3.	Odgovornost na načelima društvene solidarnosti ..	228
10.1.4.	Nije propisana izravna odgovornost štetnika oštećeniku.....	228
10.1.5.	Regresna odgovornost (odgovornost štetnika državi)	229
10.1.6.	Opseg naknade.....	229
10.1.7.	Označavanje države kao tuženika u tužbi	229
10.2.	POSTUPANJE OŠTEĆENIKA PRIJE PODNOŠENJA TUŽBE PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE.....	233
10.2.1.	Zahtjev podnesen nenadležnom državnom odvjetništvu.....	236
10.2.2.	Zahtjev za mirno rješenje spora kao procesna pretpostavka dopustivosti tužbe.....	236
10.2.3.	Prekid zastarijevanja	238
10.2.4.	Ovršnost nagodbe	239
10.2.5.	Tužba	240
10.3.	O mjesnoj nadležnosti sudova u sporovima protiv države	240
10.4.	PRAVO NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU (ODGOVORNOST ZA NEUČINKOVIT RAD).....	241
10.4.1.	Tumačenje pravnog standarda – razumni rok.....	248

10.4.2.	Zahtjev za učinkovito djelovanje sudova ne može se odnositi samo na suce	250
10.4.3.	Posebno o odgovornosti države u slučaju kad se neodlučivanje u razumnom roku ne može pripisati sudu	251
10.5.	Odgovornost za rad suda i državnog odvjetništva	254
10.5.1.	Označavanje države kao tuženika u tužbi	257
10.5.2.	Odgovornost za rad zemljišnoknjižnog odjela.....	257
10.6.	Posebno o odgovornosti za rad suda u slučaju neopravdane osude ili neutemeljenog uhićenja	262
10.6.1.	Neopravdana osuda.....	262
10.6.2.	Neutemeljeno uhićenje	265
10.6.3.	Priopćenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost prijašnje osude odnosno neosnovanost uhićenja.....	268
	<i>10.6.3.1. Informiranje o kaznenom postupku okončanom u korist okrivljenika</i>	<i>269</i>
10.6.4.	Priznavanje radnog staža	271
10.6.5.	Obujam naknade štete.....	271
10.6.6.	Posebno u slučaju oprosta.....	275
10.7.	Odgovornost za rad državne uprave, policije, inspekcije, carine.....	278
10.7.1.	Pravo države na regres od službenika i dužnosnika	279
10.7.2.	Odgovornost u slučaju rušenja bespravno izgrađenog objekta	281
10.7.3.	Odgovornost za rad tijela koja izvršavaju kaznene ili prekršajne sankcije	283
10.8.	Odgovornost za rad oružanih snaga.....	286
10.8.1.	Odgovornost za štetu prouzročenu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata.....	298

SADRŽAJ

10.8.1.1. <i>Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata</i>	299
10.9. Odgovornost uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija	322
10.9.1. <i>Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija</i>	323
10.10. Odgovornost države za obnovu	345
10.11. Ratne štete	349
10.11.1. <i>Općenito o ratnim štetama</i>	350
10.11.2. <i>Primjena propisa o osiguranju (čl. 931. i 952. ZOO/91)</i>	356
10.11.3. <i>Humanitarno razminiranje</i>	363
10.12. Odgovornost Republike Hrvatske za štetu nastalu u bivšoj SFRJ	367
10.12.1. <i>Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu nastalu u bivšoj SFRJ za koju je odgovarala bivša SFRJ</i>	367
10.13. Odgovornost lokalne uprave i samouprave za štetu	375
11. ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG INFORMACIJE OBJAVLJENE U MEDIJU	377
11.1. Odgovornost nakladnika	378
11.2. Oblici popravljanja štete	380
11.3. Pravo na tužbu	380
11.4. Osobna odgovornost autora i glavnog urednika	381
11.5. Medicinsko vještačenje duševnih boli nije potrebno ..	382
11.6. Novinar ne bi smio objaviti ništa što se ne može obraniti na sudu	382

11.7.	Mediji i javne osobe.....	383
11.8.	Koja riječ o načinu objavljivanja ispravka informacije i isprike.....	383
11.9.	Informiranje o kaznenom postupku okončanom u korist okrivljenika	385
12.	ODŠTETNA ODGOVORNOST ZDRAVSTVENIH USTANOVA I RADNIKA.....	395
12.1.	O pojmu liječničke greške	396
12.1.1.	Komplikacija u postupku liječenja	398
12.2.	Pogreške drugih zdravstvenih radnika	399
12.3.	Načela odgovornosti	399
12.3.1.	Odgovornost prema načelu krivnje.....	399
12.3.2.	Objektivna odgovornost.....	400
12.4.	Odgovornost prema trećima.....	401
12.5.	Međusobna odgovornost zdravstvenih radnika i poslodavaca	408
12.6.	Popravljanje štete	408
13.	ODGOVORNOST ZA ŠTETU U VEZI S LOVOM I UZGOJEM DIVLJAČI	409
13.1.	Štete koje počini divljač.....	409
13.2.	Štete na divljači.....	410
13.3.	Važenje zakona i starija sudska praksa.....	411
13.3.1.	Sudska praksa prema Zakonu o lovu (Nar. nov., br. 10/94)	411
13.3.2.	Sudska praksa prema Zakonu o lovstvu (Nar. nov., br. 25/76)	412
IV.	PREDUGOVORNA I UGOVORNA ODGOVORNOST ..	417
14.	PREDUGOVORNA ODGOVORNOST	417
14.1.	Pregovori (čl. 251. ZOO-a).....	417

SADRŽAJ

15. UGOVORNA ODGOVORNOST – OPĆI PROPISI.....	420
15.1. Ispunjenje obveze i posljedice neispunjenja (čl. 342. ZOO-a).....	420
15.2. Ponašanje u ispunjavanju obveza i ostvarivanju prava (čl. 10. ZOO-a).....	426
15.3. Oslobođenje dužnika od odgovornosti (čl. 343. ZOO-a).....	429
15.4. Ugovorno proširenje odgovornosti (čl. 344. ZOO-a).....	430
15.5. Ograničenje i isključenje odgovornosti (čl. 345. ZOO-a).....	431
15.6. Opseg naknade (čl. 346. ZOO-a)	433
15.7. Smanjenje naknade (čl. 347. ZOO-a)	437
15.8. Odgovornost zbog propuštanja obavijesti (čl. 348. ZOO-a).....	437
15.9. Primjena odredaba o izvanugovornoj šteti (čl. 349. ZOO-a).....	437
16. ODGOVORNOST ZA ŠTETU NAKON RASKIDA UGOVORA (čl. 360. do 368. ZOO-a).....	438
16.1. Učinci raskida (čl. 368. ZOO-a)	439
17. UGOVORNA ODGOVORNOST ZA ŠTETU IZ POJEDINIH UGOVORA PREMA ZOO-u.....	441
18. UGOVOR O KUPOPRODAJI	442
18.1. Prava kupca na naknadu štete (čl. 410. ZOO-a)	442
18.2. Odgovornost prodavatelja za pravne nedostatke – zaštita od evikcije (čl. 430. ZOO-a).....	445
18.3. Prava kupca (čl. 432. ZOO-a).....	447
19. PRIJEVOZ.....	448

19.1.	Odgovornost prijevoznika za gubitak i oštećenje pošiljke (čl. 683. ZOO-a)	448
20.	ODGOVORNOST UGOSTITELJA	451
20.1.	Ugostiteljska ostava (čl. 737. ZOO-a)	451
20.2.	Proširenje primjene odredaba o ugostiteljskoj ostavi (čl. 743. ZOO-a).....	454
21.	USKLADIŠTENJE	454
21.1.	Odgovornost skladištara (čl. 745. ZOO-a).....	454
22.	ODGOVORNOST KOMISIONARA.....	456
23.	UGOVOR O ORGANIZIRANJU PUTOVANJA.....	458
23.1.	Odgovornost za organiziranje putovanja (čl. 888. ZOO-a).....	458
24.	ODGOVORNOST ZA ŠTETU IZ UGOVORA O OSIGURANJU	460
24.1.	Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija) (čl. 963. ZOO-a).....	460
24.2.	Vlastito pravo oštećenika i neposredna tužba (čl. 965. ZOO-a).....	463
24.3.	Kumuliranje naknade i osigurane svote (čl. 972. ZOO-a).....	464
25.	NAGODBA	465
25.1.	Sadržaj nagodbe (čl. 153. ZOO-a)	465

Drugi dio
POPRAVLJANJE ŠTETE

V.	UVOD.....	469
VI.	POPRAVLJANJE IMOVINSKE ŠTETE	470
26.	NAČINI POPRAVLJANJA IMOVINSKE ŠTETE	470

SADRŽAJ

26.1.	Uspostava prijašnjeg stanja i naknada u novcu (čl. 1085. ZOO-a).....	470
26.2.	Kad dospijeva obveza naknade (čl. 1086. ZOO-a).....	476
26.3.	Naknada u obliku novčane rente (čl. 1088. ZOO-a).....	476
27.	OBUJAM I VISINA IMOVINSKE ŠTETE	482
27.1.	Obična šteta i izmakla korist (čl. 1089. ZOO-a).....	482
27.1.1.	Obična šteta	482
27.1.2.	Izmakla korist	492
27.1.3.	Afekcijska cijena	496
27.2.	Potpuna naknada (čl. 1090. ZOO-a)	497
27.3.	Sníženje naknade (čl. 1091. ZOO-a).....	499
27.4.	Doprinos oštećenika vlastitoj šteti (čl. 1092. ZOO-a)	500
28.	POSEBNO O NAKNADI IMOVINSKE ŠTETE U SLUČAJU SMRTI, TJELESNE OZLJEDE I OŠTEĆENJA ZDRAVLJA	511
28.1.	Izgubljena zarada, troškovi liječenja i pogreba (čl. 1093. ZOO-a).....	511
28.1.1.	Troškovi žalobne odjeće i vijenaca.....	514
28.1.2.	Troškovi nabavljanja groba ili grobnice	515
28.1.3.	Troškovi za nadgrobni spomenik.....	516
28.1.4.	Ostali troškovi.....	517
28.1.5.	Troškovi koji se ne priznaju	517
28.1.6.	Uračunavanje posmrtno pripomoći	518
28.2.	Pravo osobe koju je poginuli uzdržavao (čl. 1094. ZOO-a).....	518
28.3.	Naknada štete u slučaju tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja (čl. 1095. ZOO-a)	524
28.3.1.	Troškovi liječenja	525

28.3.2. Izgubljena zarada	527
28.3.2.1. Izgubljena zarada poljoprivrednika	533
28.3.2.2. Razni oblici izgubljene zarade	534
28.3.2.3. Izračunavanje visine rente i uračunavanje primanja na osnovi socijalnog osiguranja	535
28.3.3. Troškovi trajno povećanih potreba (tuđe pomoći)	536
28.3.4. Uništena ili umanjena mogućnost daljnjeg razvijanja i napredovanja	544
28.4. Izmjena dosuđene naknade (čl. 1096. ZOO-a)	548
28.5. Neprenosivost prava na novčanu rentu (čl. 1097. ZOO-a)	551
29. NAKNADA IMOVINSKE ŠTETE U SLUČAJU POVREDE ČASTI I ŠIRENJA NEISTINITIH NAVODA (čl. 1098. ZOO-a)	553
VII. POPRAVLJANJE NEIMOVINSKE ŠTETE	554
30. POJAM NEIMOVINSKE ŠTETE	554
30.1. Uvod	554
30.2. Pojam neimovinske štete (čl. 1046. ZOO-a)	556
30.2.1. Određenje pojma nematerijalne štete po ZOO/91	557
30.2.2. Određenje pojma neimovinske štete po ZOO-u	557
30.2.3. Tko ima pravo na naknadu neimovinske štete	560
31. OSNOVE PRAVA OSOBNOSTI	561
31.1. Uvodne napomene	561
31.1.1. Ljudska prava	562
31.1.2. Pojam prava osobnosti	562
31.1.2.1. Osnovna ili opća prava	563
31.1.2.2. Podoblici prava osobnosti	564

SADRŽAJ

31.2.	Prava osobnosti prema ZOO-u (čl. 19. ZOO-a).....	564
31.3.	Povreda prava osobnosti uvijek je neimovinska šteta (čl. 1046. ZOO-a).....	566
31.4.	Istodobna povrede više prava osobnosti	566
32.	PRAVA OSOBNOSTI FIZIČKE OSOBE.....	567
32.1.	Pravo na život	567
32.2.	Pravo na tjelesno zdravlje	569
32.3.	Pravo na duševno zdravlje	572
32.3.1.	Smrt bliske osobe (čl. 1101. ZOO-a).....	575
32.3.2.	Osobito težak invaliditet bliske osobe (čl. 1101. ZOO-a)	587
32.3.3.	Zlostavljanje i ponižavanje (<i>mobbing</i>)	597
	32.3.3.1. Teret dokazivanja zlostavljanja (<i>mobbinga</i>)	600
32.3.4.	Video nadzor.....	601
32.3.5.	Otkaz, stegovni ili kazneni postupci kao oblik zlostavljanja i ponižavanja.....	602
32.3.6.	Zabrana vrijeđanja dostojanstva, časti i ugleda te zabrana seksualnog uznemirivanja i zlostavljanja po posebnim propisima.....	604
32.3.7.	Zadovoljština u slučajevima kad je počinjeno neko kazneno djelo protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa.....	606
32.4.	Pravo na ugled, čast, dostojanstvo i ime	607
32.5.	Pravo na privatnost osobnog i obiteljskog života	614
32.5.1.	Povreda doma i tajnosti	616
32.5.2.	Mediji i pravo na privatnost.....	617
32.5.3.	Uloga sudova	619
32.5.4.	Zaštita privatnosti u radnom odnosu.....	619
32.6.	Pravo na slobodu.....	620

32.6.1.	Pravo na tjelesnu slobodu	620
32.6.2.	Pravo na duhovnu slobodu.....	623
33.	PRAVA OSOBNOSTI PRAVNE OSOBE.....	624
33.1.	Uvodne napomene	624
33.1.1.	Pripada li po čl. 19. st. 3. ZOO-a zaštita i fizičkim osobama koje obavljaju poslovnu djelatnost?	625
33.1.2.	Pravo na ugled, dobar glas i čast	626
33.3.	Pravo na ime odnosno tvrtku ili naziv	629
33.4.	Pravo na poslovnu tajnu.....	632
33.5.	Pravo na slobodu privređivanja	634
33.6.	Druga prava osobnosti	635
34.	NAČINI POPRAVLJANJA NEIMOVINSKE ŠTETE (čl. 1099. do 1106. ZOO-a).....	636
34.1.	Odnos imovinske i neimovinske štete.....	636
34.2.	Općenito o popravljanju neimovinske štete	636
34.3.	Oblici popravljanja neimovinske štete po posebnim propisima	637
35.	NENOVČANI OBLIK POPRAVLJANJA ŠTETE	639
35.1.	Objavljivanje presude ili ispravka po ZOO-u.....	639
36.	PRAVIČNA NOVČANA NAKNADA.....	641
36.1.	Uvod – ublaživanje osjećaja neugode.....	641
36.2.	Pravne osnove po ZOO/91 gube dosadašnje značenje	643
36.3.	Zapreka prodoru lukrativnosti i komercijalizacije	644
36.4.	O pravnom nazivlju.....	644
36.5.	Objektivnost medicinskih i pravnih kriterija	645
36.5.1.	O nelagodama pri vještačenju.....	646
36.6.	Orijentacijski kriteriji i iznosi za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete	648

SADRŽAJ

36.6.1.	Orijentacijski kriteriji nisu matematička formula ..	648
36.6.2.	Orijentacijski kriteriji i novi ZOO	650
36.6.3.	Odstupanje od orijentacijskih kriterija (primjer) ...	651
36.7.	Primarna ili sekundarna šteta	652
36.8.	Posredna ili neposredna šteta	653
36.9.	Kada ne postoji pravo na pravičnu novčanu naknadu (pravno nepriznati oblici neimovinske štete)	654
36.10.	Obujam naknade	658
36.11.	Naknada neimovinske štete u obliku rente	659
36.12.	Vrijeme prema kojem se utvrđuje visina pravične novčane naknade	662
37.	ČINJENICE (KRITERIJI, MJERILA) KOJE UTJEČU NA DOSUDU I VISINU PRAVIČNE NOVČANE NAKNADE	662
37.1.	Fizičke boli.....	663
37.2.	Smanjenje životne aktivnosti	668
37.3.	Posebno o gubitku školske godine i uništenoj ili umanjenoj mogućnosti daljnjeg razvoja i napredovanja	677
37.4.	Naruženost	678
37.5.	Strah	682
37.6.	Kriteriji za dosuđivanje naknade štete kod ugovorne odgovornosti za štetu	685
37.7.	Kriteriji u odnosu na pravne osobe	687
38.	ODREĐIVANJE IZNOSA NAKNADE	688
38.1.	Uračunavanje	689
39.	PRAVIČNA NOVČANA NAKNADA BUDUĆE NEIMOVINSKE ŠTETE (čl. 1104. ZOO-a)	690

40. NASLJEĐIVANJE I USTUP TRAZBINE NAKNADE NEIMOVINSKE ŠTETE (čl. 1105. ZOO-a).....	692
41. DOPRINOS OŠTEĆENIKA VLASTITOJ NEIMOVINSKOJ ŠTETI I SNIŽENJE NAKNADE (čl. 1106. ZOO-a).....	693

**Treći dio
OSTALI INSTITUTI**

42. UVOD.....	697
43. ZATEZNE KAMATE.....	697
43.1. Zatezne kamate – osnovni propis (čl. 29. ZOO-a).....	697
43.2. Zatezne kamate na naknadu štete do 31. prosinca 2005.....	701
43.2.1. U slučaju materijalne štete	702
43.2.2. U slučaju nematerijalne štete.....	709
43.2.3. Kritika sudske prakse utemeljene na ZOO/91.....	711
43.3. Zatezne kamate na naknadu štete od 1. siječnja 2006.	712
43.3.1. U slučaju imovinske štete.....	713
43.3.2. U slučaju neimovinske štete.....	716
43.4. Zatezne kamate na naknadu u obliku novčane rente ..	721
43.5. Utjecaj prestanka glavne tražbine zbog uvođenja nove novčane jedinice na isplatu zateznih kamata.....	723
43.6. Pravo na potpunu naknadu (čl. 30. ZOO-a).....	724
44. ZASTARA.....	728
44.1. Opće pravilo (čl. 214. ZOO-a).....	728
44.2. Kad zastara počinje teći (čl. 215. ZOO-a).....	730
44.3. Nastupanje zastare (čl. 216. ZOO-a).....	731

SADRŽAJ

44.4.	Odricanje od zastare (čl. 219. ZOO-a).....	731
44.5.	Sporedne tražbine (čl. 223. ZOO-a).....	732
44.6.	Kad se ne primjenjuju pravila o zastari (čl. 224. ZOO-a).....	732
44.7.	Opći rok zastare (čl. 225. ZOO-a)	733
44.8.	Povremene tražbine (čl. 226. ZOO-a).....	736
44.9.	Zastara prava (čl. 227. ZOO-a).....	737
44.10.	Naknada štete (čl. 230. ZOO-a)	738
	44.10.1. Subjektivni rok.....	745
	44.10.2. Objektivni rok.....	750
	44.10.3. Zastara tražbine naknade štete nastale povredom ugovorne obveze.....	751
44.11.	Naknada štete prouzročene kaznenim djelom (čl. 231. ZOO-a).....	751
44.12.	Tražbine utvrđene pred sudom ili drugim nadležnim tijelom (čl. 233. ZOO-a)	758
44.13.	Rokovi zastare kod ugovora o osiguranju (čl. 234. ZOO-a).....	759
44.14.	Zastoj zastare – posebno o nesavladivim preprekama (čl. 237. ZOO-a).....	761
44.15.	Prekid zastare – priznanje duga (čl. 240. ZOO-a).....	762
	44.15.1. Podnošenje tužbe (čl. 241. ZOO-a)	765
	44.15.2. Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe (čl. 242. ZOO-a)	768
	44.15.3. Odbacivanje tužbe zbog nenadležnosti (čl. 243. ZOO-a)	769
	44.15.4. Pozivanje dužnika (čl. 244. ZOO-a)	770
	44.15.5. Rok zastare u slučaju prekida (čl. 245. ZOO-a)	771

45. NAČELO MONETARNOG NOMINALIZMA (čl. 21. ZOO-a).....	772
46. VALUTA OBVEZE (čl. 22. ZOO-a)	779
47. STJECANJE BEZ OSNOVE – KAD SE MOŽE ZADRŽATI PRIMLJENO NA TEMELJU NAKNADE ŠTETE (čl. 1117. ZOO-a).....	783
48. POSTUPAK I ROKOVI ZA RJEŠAVANJE ODŠTETNIH ZAHTJEVA TE PRAVO OŠTEĆENE OSOBE NA PODNOŠENJE TUŽBE.....	785
48.1. Zahtjev za mirno rješenje spora prema osiguratelju ...	787
49. PARNIČNI POSTUPAK	789
49.1. Odlučivanje u granicama zahtjeva (čl. 2. ZPP-a)	789
49.2. Raspolaganja stranka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala (čl. 3. st. 3. ZPP-a)	790
49.3. Dužnost stranaka iznijeti činjenice (čl. 7. ZPP-a).....	791
49.4. Slobodna ocjena dokaza (čl. 8. ZPP-a).....	792
49.5. Načelo pružanja pomoći neukim strankama (čl. 11. ZPP-a).....	793
49.6. Prethodno pitanje (čl. 12. ZPP-a).....	793
49.6.1. Kad sud neko pitanje ne smije rješavati kao prejudicijelno	793
49.6.2. Vezanost parničnog suda kaznenom presudom	795
49.6.2.1. U slučaju oslobađajuće presude	797
49.6.2.2. Odbijanje optužbe i obustava postupka..	798
49.6.3. Vezanost parničnog suda prekršajnom odlukom ...	798
49.6.4. Jedan prijedlog za budućnost.....	799
49.6.5. Ponavljanje postupka.....	799
49.7. Nadležnost (čl. 16., 21., 34, 50., 52. i 61. ZPP-a).....	800

SADRŽAJ

49.7.1. Nadležnost suda Republike Hrvatske (čl. 16. ZPP-a).....	800
49.7.2. Ustupanje predmeta nadležnom sudu (čl. 21. ZPP-a).....	800
49.7.3. Stvarna nadležnost (čl. 34. ZPP-a).....	801
49.7.4. Nadležnost za suparničare (čl. 50. ZPP-a).....	801
49.7.5. Posebna mjesna nadležnost (čl. 52. ZPP-a)	802
49.7.6. Spor iz odnosa s vojnom postrojbom (čl. 61. ZPP-a).....	803
49.8. Svrhovita delegacija (čl. 68. ZPP-a)	804
49.9. Stranke i njihovi zakonski zastupnici (čl. 77. i 83. ZPP-a).....	804
49.9.1. Republika Hrvatska kao tuženik (čl. 77. i 83. ZPP-a).....	804
49.9.2. Otklanjanje nedostataka (čl. 83. ZPP-a)	805
49.10. Dostava (čl. 134. ZPP-a).....	805
49.11. Predujam za izvođenje dokaza (čl. 153. ZPP-a)	806
49.12. Troškovi postupka (čl. 154., 154.a i 164. ZPP-a)	807
49.12.1. Pravo na naknadu parničnih troškova (čl. 154. i 154.a).....	807
49.12.2. Podnošenje zahtjeva za naknadu troškova (čl. 164. ZPP-a).....	807
49.12.3. Oblik odluke o troškovima	808
49.12.4. Naknada troškova	809
49.12.5. Djelomičan uspjeh stranke u parnici (čl. 154. st. 2. i 3. ZPP-a).....	810
49.13. Pravna ocjena spora (čl. 186. ZPP-a).....	811
49.14. Zahtjev za mirno rješenje spora	812
49.14.1. Zahtjev za mirno rješenje spora prema državi (čl. 186.a ZPP-a).....	812

49.14.2. Zahtjev za mirno rješenje spora prema osiguratelju	814
49.15. Tužba na utvrđenje (čl. 187. ZPP-a)	815
49.16. Preinaka tužbe (čl. 190. i 192. ZPP-a)	816
49.16.1. Subjektivna preinaka tužbe (čl. 192. ZPP-a)	816
49.17. Suparničari (čl. 196., 200. i 201. ZPP-a)	818
49.18. Umještač (čl. 206. do 208. ZPP-a)	821
49.18.1. Pravo umještača na podnošenje žalbe	821
49.19. Obavijest treće osobe u parnici (čl. 211. ZPP-a)	822
49.20. Prekid postupka (čl. 212. i 213. ZPP-a)	823
49.21. Dokazi (čl. 221. a, 223., 251., 261., 265. i 300. ZPP-a)	824
49.21.1. Teret dokaza (čl. 221. a ZPP-a)	824
49.21.2. Slobodna ocjena dokaza (čl. 223. ZPP-a)	827
49.21.3. Vještaci (čl. 251. i 261. ZPP-a)	828
49.21.4. Saslušanje stranaka (čl. 265. ZPP-a)	829
49.21.5. Vežanost suda za rješenje o izvođenju dokaza (čl. 300. ZPP-a)	830
49.22. Osiguranje dokaza (čl. 272. ZPP-a)	830
49.23. Sudska nagodba (čl. 321. ZPP-a)	831
49.24. Odbacivanje tužbe (čl. 282. ZPP-a)	831
49.25. Sudsko nalaganje činidbe (čl. 328. ZPP-a)	832
49.25.1. Izreka mora sadržavati sažetu i jasnu odluku o obvezi tuženika	833
49.25.2. Primjer izreke pri plaćanju novčanih obveza	834
49.25.3. Izreka u pogledu zateznih kamata	834
49.25.4. Odbijanje tužbenog zahtjeva (a ne tužitelja) i odbacivanje tužbe	835
49.25.5. Spominjanje stranaka kad ih je više u postupku	835

SADRŽAJ

49.26. Presude (čl. od 329. do 332. ZPP-a)	836
49.26.1. Djelomična presuda (čl. 329. ZPP-a).....	836
49.26.2. Međupresuda (čl. 330. ZPP-a)	836
49.26.3. Presuda na temelju priznanja (čl. 331. ZPP-a).....	836
49.26.4. Presuda zbog izostanka (čl. 332. ZPP-a)	837
49.27. Pravomoćnost presude i presuđena stvar (čl. 333. ZPP-a)	838
49.28. Pravni lijekovi (čl. 348. ZPP-a)	842
49.29. Neki postupovni aspekti prigovora zastare (čl. 352. ZPP-a)	842
49.30. Prigovor legitimacije (čl. 365. ZPP-a)	843
49.31. Dopuštenost revizije (čl. 382. ZPP-a).....	843
49.32. Revizijski razlozi (čl. 385. i 386. ZPP-a).....	844
49.33. Ponavljanje postupka (čl. 421. ZPP-a).....	845
49.34. Parnica iz radnog odnosa	846
49.34.1. Rok za žalbu (čl. 437. ZPP-a).....	846

Četvrti dio **PRILOZI**

1. Orijentacijski kriteriji i iznosi za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete	849
2. Izvod iz Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske	854
3. Zakon o kamatama	859
4. Izvod iz Zakona o radu.....	864
5. Izvod iz Zakona o zaštiti na radu	867

6.	Izvod iz Zakona o sustavu državne uprave	867
7.	Izvod iz Zakona o parničnom postupku	868
8.	Izvod iz Zakona o državnim službenicima	869
9.	Izvod iz Zakona o sudovima	873
10.	Izvod iz Zakona o državnom odvjetništvu	875
11.	Izvod iz Zakona o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske	876
12.	Izvod iz Zakona o policiji	880
13.	Izvod iz Zakona o kaznenom postupku	881
14.	Izvod iz Zakona o prekršajima.....	885
15.	Izvod iz Prekršajnog zakona.....	888
16.	Izvod iz Zakona o medijima.....	889
17.	Izvod iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti.....	894
18.	Izvod iz Zakona o zaštiti prava pacijenata.....	897
19.	Izvod iz Zakona o liječništvu	899
20.	Izvod iz Zakona o stomatološkoj djelatnosti.....	901
21.	Izvod iz Zakona o sestriinstvu	903
	Kazalo pojmova.....	905

PREDGOVOR DRUGOM IZDANJU

Drugo izdanje ove knjige bitno je izmijenjeno i dopunjeno u odnosu na prvo.

Naime, od 1. siječnja 2006. na snazi je novi Zakon o obveznim odnosima koji je bitno promijenio institut naknade, poglavito neimovinske štete. U radu upućujemo na te novine, ali upućujemo na institute imovinske štete koji su u bitnom ostali isti, pa je u tom smislu važan dodatan prikaz novije sudske prakse u tom području.

No, i u ovom izdanju naglasak je na prikazu sudske prakse utemeljenu na brojnim odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske, Vrhovnog suda Republike Hrvatske i županijskih sudova te Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske. U tom smislu knjiga je obogaćena nizom novih pravnih stajališta tih sudova. Upućujemo i na recentnu literaturu.

Iako su pojedini pravni instituti obveznih odnosa izmijenjeni, prikazali smo i onu sudsku praksu koja je nastala na temelju prijašnjih propisa, kad smo je smatrali aktualnom te u primjeni tih pravnih instituta u odnosu na novi Zakon o obveznim odnosima.

Uvodne napomene uz pojedine pravne institute u pravilu su proširene i dopunjene. U njima se upućuje i na razlike između prijašnjih i sada važećih zakonskih rješenja.

Prikazujemo i neke institute koji nisu bili obuhvaćeni prvim izdanjem, poput odgovornosti pružatelja medicinskih usluga.

Knjiga je napisana u suradnji s Jadrankom Matić, dipl. iur., sutkinjom Općinskog suda u Zagrebu.

U svemu ostalom vrijedi ono što je rečeno u predgovoru prvom izdanju.

U Zagrebu 12. siječnja 2008.

Ivica Crnić

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Ova je knjiga najopsežniji prikaz sudske prakse iz materije odštetnog prava u nas i obuhvaća razdoblje od 01. listopada 1978., odnosno dana stupanja na snagu Zakona o obveznim odnosima, pa sve do 2004., tj. razdoblje od 26 godina. Odštetno pravo vrlo je često u pravnoj praksi. Odatle i povećano zanimanje pravne teorije i prakse za njega.

Prema strukturi knjiga obuhvaća odgovornost za štetu i popravlanje štete, te više drugih pravnih instituta koji su vezani uz odštetno pravo.

U prvom dijelu, koji se odnosi na odgovornost za štetu, obrađuju se izvanugovorna, predugovorna i ugovorna odgovornost. Kod ugovorne odgovornosti riječ je o općim, ali i o posebnim propisima o odgovornosti za ugovornu štetu, tj. onima koji su specifični za pojedine ugovore. U poglavlju o izvanugovornoj odgovornosti obrađuju se i instituti odgovornosti za štetu koji nisu vezani samo uz ZOO, već uporište imaju u posebnom propisima, primjerice o radnim odnosima, o odgovornosti države, ratnoj šteti, propisima za obavljanje javnih službi (komunalnih, održavanja cesta i sl.), za objavu informacije u medijima i dr.

Drugi dio knjige obuhvaća popravlanje materijalne i nematerijalne štete.

Treći dio knjige sadrži institute koji su vrsto česti u primjeni odštetnog prava poput zatezних kamata, zastare, monetarnog nominalizma. Priredjen je i poseban pregled sudske prakse u primjeni odredbe o parničnom postupku u dijelu u kojem se razrješavaju odnosi u vezi s odštetnim materijalnim pravom.

Onaj tko uzme knjigu u ruke, već će iz njezina sadržaja razabrati da ona ima uporište ponajprije u općem propisu o naknadi štete, što znači u Zakonu o obveznim odnosima. U tom je smislu materija u osnovi sistematizirana na način na koji tu materiju uređuje taj zakon. Ponegdje se, zbog bolje preglednosti, od toga odstupilo. U knjizi se upućuje i na druge propise koji uređuju tu materiju, primjerice na Zakon o radu i Zakon o sustavu državne uprave.

U knjizi je objavljen niz sudskih odluka. One ne održavaju uvijek autorov stav, već su prikazane da bi čitatelj imao što potpuniji pregled sudske prakse, ponekad i proturječan, kako bi sam mogao stvoriti vlastiti stav o spornom pravnom pitanju.

Ova je knjiga nastavak rada autora na obradi materije naknade i popravlanja štete koja je osobito bila vidljiva u knjizi *Naknada štete* u izdanju Organizatora, Zagreb 1995. To je ujedno knjiga kojom je autor pokrenuo biblioteku *Pravo*. Iako ova i spomenuta knjiga imaju brojne dodirne točke, bitna je razlika u tome što se u ovoj knjizi znatno veća pozornost daje sudskoj praksi. Zato ova knjiga ima i drukčiji naslov – *Odštetno pravo* – uz jasnu naznaku da je ona ponajprije zbirka sudskih odluka. Napomene nemaju za cilj doktrinarnu obradu materije, već služe

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

lakšem snalaženju u materiji, te povezivanju pojedinih instituta. Za sve one koji žele još širu informaciju, autor upućuje i na literaturu.

Imajući na umu da je ovo zbirka rješidbi iz sudske prakse, a ne komentar svih zakonskih odredbi koje se odnose na odštetno pravo, ovdje (u pravilu) prikazujemo samo one institute uz koje postoji sudska praksa, a napomene izostavljamo u situacijama kada propisi i s njima povezana praksa to ne zahtijevaju.

Citirani su brojni autori ili je upućivano na pravnu literaturu kako bi se čitatelju omogućio uvid i u doktrinu, što također može pomoći potpunijem pregledu dinamične pravne materije o kojoj je riječ.

Knjiga je napisana u suradnji s Jadrankom Matić, dipl. iur., sutkinjom Općinskog suda u Zagrebu.

Zahvaljujem Zlati Matoić na trudu prilikom unosa teksta u računalo.

U Zagrebu 16. rujna 2004.

Ivica Crnić

KRATICE I PREGLED IZVORA ZA SUDSKU PRAKSU

U ovom se radu uporabljaju određene kratice, a neke od njih označavaju i izvore iz kojih su crpljeni prikazani primjeri iz sudske prakse. Izvori za sudsku praksu navedeni su kako bi čitatelj u njima mogao potražiti eventualno šire objašnjenje, ako ono postoji. Kratice i dijelom izvori za sudsku praksu jesu:

alt. – alternativa

Crnić-Ilić – Crnić, Ivica – Ilić, Ante, *Osiguranje i naknade štete u saobraćaju*, III. izdanje, Zagreb, 1987. Broj označava stranicu u knjizi.

čl. – članak

Europska konvencija – Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Nar. nov. – Međunarodni ugovori, br. 6/99 i 8/99 – ispr., 14/02 i 1/06).

Godišnjak – zbornik radova sa savjetovanja *Aktualnosti građanskog trgovačkog, radnog i upravnog prava*, Opatija. Broj označava redni broj godišnjaka, a broj iza crtice godinu kad je savjetovanje održano.

Goreta - Peko, Čović – Buzina - Goreta, Miroslav – Peko, Čović Ivana – Buzina, Nadica, *Psihijatrijska vještačenja*, zbirka ekspertiza, knjiga druga: građansko pravo, izdanje Naklada Zadro i Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 2006., broj označava stranicu u knjizi.

HPR – časopis Hrvatska pravna revija, izdanje Inženjerskog biroa, Zagreb. Prvi broj označava redni broj časopisa, broj iza kose crte godinu izlaženja, a broj iza crtice stranicu u časopisu.

Ing PSP – Ing pregled sudske prakse, izdanje Inženjerskog biroa d.d., Zagreb. Prvi broj označava godinu izlaska tog izdanja, broj iza kose crte pravno područje (grupu u tom izdanju), a broj iza crtice stranicu u tom izdanju.

Informator – informativni list za ekonomska i pravna pitanja iz Zagreba (izdavač Novi informator). Broj označava redni broj lista i godinu u kojoj je list izašao.

Izbor – godišnji Izbor odluka, izdanje Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Prvi broj označava redni broj izdanja, broj iza kose crte godinu izlaženja, a broj iza crtice stranicu u tom izdanju.

Izv. – izvorni tekstovi (odluka) iz sudske prakse što ih je pregledao autor.

Kalođera – Kalođera, Marko, *Naknada neimovinske štete*, rasprava iz komparativnog prava, Zagreb, 1941. Broj označava stranicu u knjizi.

KZ – Kazneni zakon (Nar. nov., br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 – Odluka Ustavnog suda, 105/04, 84/05 – ispr., 71/06 i 110/07).

MUP RH – Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske

nap. a. – napomena autora knjige.

KRATICE I PREGLED IZVORA ZA SUDSKU PRAKSU

Nar. nov. – Narodne novine, službeni list Republike Hrvatske.

Novi ZOO – Zbornik radova Novi Zakon o obveznim odnosima, izdanje Organizatora d.o.o., Zagreb, 2005.

NŠPNZOO – grupa autora, *Naknada štete u primjeni novog ZOO* (zbornik radova), izdanje Narodnih novina d.d., Zagreb, 2005.

NZ – časopis *Naša zakonitost*, Zagreb (kasnije *Zakonitost*)

OGZ – Opći građanski zakonik

Opća deklaracija – Opća deklaracija o pravima čovjeka Ujedinjenih naroda od 10. prosinca 1948. čija načela Republika Hrvatska unosi u svoje propise. Ta se deklaracija susreće i pod nazivom Opća deklaracija o ljudskim pravima.

Orijentacijski kriteriji – Orijentacijski kriteriji i iznosi za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete, objavljeno u prilogima ove knjige i u Izboru 1/03-60.

Os – Okružni sud (zatim se navodi sjedište suda, primjerice u Zagrebu).

OZ – Ovršni zakon (Nar. nov., br. 57/96, 22/99, 42/00 – Odluka Ustavnog suda, 173/03, 194/03, 151/04 i 88/05).

PPES – Pregled prakse Europskog suda za ljudska prava (u Strasbourgu), izdanje Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, Pravosudna akademija.

Praxis – *Praxis iuridica mercatoria*, Zbirka odluka hrvatskih trgovačkih sudova.

Ps – Privredni sud Hrvatske.

PSP – Pregled sudske prakse, prilog časopisa *Zakonitost* iz Zagreba. Prvi broj označava broj pregleda, a broj iza kose crte stranicu u tom pregledu.

PZ – Prekršajni zakon (Nar. nov., br. 107/07)

RH – Republika Hrvatska

st. – stavak

Sudski poslovnik – Sudski poslovnik (Nar. nov., br. 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04 i 9/06).

t. – točka

Ustav – Ustav Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01).

Ustavni sud – Ustavni sud Republike Hrvatske

UZUSRH – Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (pročišćeni tekst – Nar. nov., br. 49/02.)

KRATICE I PREGLED IZVORA ZA SUDSKU PRAKSU

Vedriš - Klarić – Vedriš, Martin i Klarić, Petar, *Građansko pravo*, izdanje Narodnih novina d.d., Zagreb, 2003. Broj označava stranicu u knjizi.

vol. – volumen

Vps – Viši privredni sud Hrvatske

Vs – Vrhovni sud Republike Hrvatske

Vts – Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Zbirka – Zbirka odluka hrvatskih trgovačkih sudova. Prvi broj označava redni broj izdanja, a drugi stranicu u tom izdanju.

ZDS – Zakon o državnim službenicima (Nar. nov., br. 92/05, 142/06 i 77/07 – Uredba Vlade Republike Hrvatske, 107/07).

Zečević-Škavić – Zečević, Dušan - Škavić, Josip i suradnici, *Osnove sudske medicine za pravnike*, izdanje Barbata, Zagreb, 1996., broj označava stranicu u knjizi.

ZM – Zakon o medijima (Nar. nov., br. 59/04).

ZKP – Zakon o kaznenom postupku (Nar. nov., br. 62/03 – pročišćeni tekst, 178/04 i 115/06).

ZOO – Zakon o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05).

ZOO/91 – Zakon o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01).

ZORHŠ – Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (Nar. nov., br. 117/03).

ZOŠT – Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (Nar. nov., br. 117/03).

ZP – Zakon o prekršajima (Nar. nov., br. 88/02., 122/02., 187/03. (Uredba Vlade), 105/04. i 127/04.)

ZPFR – Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci

ZPFZG – Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu

ZPP – Zakon o parničnom postupku (Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 i 88/05).

ZR – Zakon o radu (Nar. nov., br. 137/04 – pročišćeni tekst).

ZRSZ – Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Nar. nov., br. 53/91 i 88/01 – u odnosu na arbitražu).

KRATICE I PREGLED IZVORA ZA SUDSKU PRAKSU

ZRZOO – Zbornik radova Zakon o obveznim odnosima, izdanje Inženjerskog biroa d.d., Zagreb, 2005.

ZS – Zakon o sudovima (Nar. nov., br. 150/05 i 16/07).

ZSDU – Zakon o sustavu državne uprave (Nar. nov., br. 190/03 – pročišćeni tekst, 199/03, 79/07).

ZVDSP – Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Nar. nov., br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06 i 141/06).

ZSOS – Zakon o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 23/95, 33/95, 105/99 i 128/99).

ZSOSRH – Zakon o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 33/02, 58/02, 175/03, 136/04 i 76/07).

ZTD – Zakon o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03 i 107/07).

ZTP – Zakon o tajnosti podataka (Nar. nov., br. 79/07).

ZZK – Zakon o zemljišnim knjigama (Nar. nov., br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04 i 107/07).

ZZZ – Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Nar. nov., br. 121/03, 44/05 – odluka ustavnog suda RH, 48/05 i 85/06).

Žs – Županijski sud u (zatim se navodi sjedište suda).

Ostale kratice navedene su u radu.

LITERATURA

(knjige, zbornici radova i monografije)

Alaburić, Vesna, *Sloboda izražavanja u praksi Europskog suda za ljudska prava*, izdanje Narodnih novina d.d., Zagreb, 2002.

Bačić, Franjo - Pavlović, Šime, *Komentar Kaznenog zakona*, izdanje Organizatora d.o.o., Zagreb, 2004. i dopuna 2006.

Barbić, Jakša – Crnić, Ivica – Dika, Mihajlo – Klarić, Petar – Radolović, Aldo, *Naknada štete u primjeni novog Zakona o obveznim odnosima*, izdanje Narodnih novina d.d., Zagreb, 2005.

Borković, Ivo, *Upravno pravo*, V. izdanje, Informator, Zagreb, 1995.

Brezak, Milan, *Pravo na osobnost*, izdanje Nakladnog zavoda Matice hrvatske, Zagreb, 1998.

Ceković-Vuletić, Simonida – Đurđević, Nenad – Kandić-Popović, Zorica – Kecman, Valentina – Klajn-Tatić, Vesna – Krulj, Ljiljana – Mujović-Zornić, Hajrija – Radišić, Jakov (priredio **Jakov Radišić**), *Medicinsko pravo*, izdanje Univerziteta u Beogradu, Institut društvenih nauka, Centar za pravna istraživanja, Beograd, 1998.

Crnić, Ivica, *Neimovinska šteta*, biblioteka *Pravne teme*, izdanje Organizatora d.o.o., Zagreb, 2006.

Crnić, Ivica, *Zakon o obveznim odnosima*,¹ III., bitno izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator d.o.o., biblioteka *Pravo 51*, Zagreb, 2006.

Crnić, Ivica, *Zakon o obveznim odnosima s opsežnom sudskom praksom*,² IV. izdanje, Organizator d.o.o., biblioteka *Pravo 35*, Zagreb, 2002.

Crnić, Ivica, *Naknada štete*, izdanje Organizator, biblioteka *Pravo 1*, Zagreb, 1995.

Crnić, Ivica, *Kamate*, izdanje Organizator, biblioteka *Pravo 33*, Zagreb, 2002.

Crnić, Ivica – Ćurković, Marijan – Grbin, Ivo – Jakovina, Dražen – Kaladić, Ivan – Klarić, Petar – Momčinović Hrvoje, *Odgovornost za štetu – zbornik radova*, izdanje Inženjerskog biroa d.d., Zagreb, 2004.

Crnić, Ivica – Grbin, Ivo – Ćurković, Marjan – Jelčić, Olga – Momčinović, Hrvoje – Anđelinović, Šimun – Lui, Ante, *Naknada nematerijalne štete po Zakonu o obveznim odnosima – pravni i medicinski aspekti*, izdanje Organizator d.o.o. Zagreb, biblioteka *Pravo 40*, 2003.

¹ Riječ je o novom ZOO-u.

² Riječ je o ZOO/91.

LITERATURA

Crnić, Ivica – Ilić, Ante, *Osiguranje i naknade štete u saobraćaju*, III. izdanje, izdanje Informatora, Zagreb, 1987.

Dropulić, Juliano, *Pravo na privatni život i duševni integritet*, izdanje Vizure, Zagreb, 2002.

Dorđević S., Živomir – Stanković S., Vladan, *Obligaciono pravo*, izdanje Naučne knjige, Beograd, 1986.

Finžgar, Alojz, *Prava ličnosti*, izdanje NIU Službeni list, Beograd, 1988.

Garačić, Ana, *Kazneni zakon o sudskoj praksi*, biblioteka *Pravo 54 i 55*, izdanje Organizatora d.o.o., Zagreb, 2006.

Gavella, Nikola, *Osobna prava*, prvi dio, izdanje Pravnog fakulteta u Zagrebu, 2000.

Goreta, Miroslav – Peko, Čović Ivana – Buzina, Nadica, *Psihijatrijska vještačenja*, zbirka ekspertiza, knjiga druga, građansko pravo, izdanje Naklada Zadro i Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 2006.

Grupa autora, *Multidisciplinarni aspekti ozljede vratne kralježnice*, knjiga radova Zagreb, izd. Organizator d.o.o., Zagreb, 2002.

Kalođera, Marko, *Naknada neimovinske štete, rasprava iz komparativnog prava*, Zagreb, 1941.

Klarić, Petar, *Odštetno pravo*, 4. izdanje, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2003.

Kostelić-Martić, Andreja, *Mobing – psihičko maltretiranje na radnom mjestu*, izdanje Školske knjige d.d., Zagreb, 2005.

Malović, Stjepan, *Osnove novinarstva*, izdanje Golden Marketinga – Tehničke knjige, Zagreb, 2005.

Peruško-Čulek, Zrinjka, *Demokracija i mediji*, izdanje Barbata, Zagreb, 1999.

Petrović, M. Zdravko, *Naknada nematerijalne štete*, izdanje NIRO Zadrugar, Sarajevo, 1986.

Petrović, M. Zdravko, *Naknada nematerijalne štete zbog povrede prava ličnosti*, Pravna biblioteka, izdanje NIU "Vojska", Beograd, 1996.

Radolović, Aldo, *Pravo ličnosti kao kategorija građanskog prava*, doktorska disertacija (neobjavljeno) na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 1985.

Raspor, Andrija, *Zastara, sistemski prikaz po Zakonu o obveznim odnosima i po drugim zakonima, sa sudskom praksom*, izdanje Informatora, Zagreb, 1982.

Romac, Ante, *Rječnik rimskog prava*, izdanje Informatora, Zagreb, 1989.

LITERATURA

Štimac, Siniša – Kačić, Zoran – Russo, Andrea – Marović, Anton – Matešić Ivan, *Naknada štete, mobbing, vještačenje i mirenje*, izdanje Udruga Split zdravi grad, Split 2007.

Triva, Siniša – Dika, Mihajlo, *Građansko parnično procesno pravo*, VII. izdanje, Narodne novine d.d., Zagreb, 2004.

Vedriš, Martin i Klarić, Petar, *Građansko pravo*, Narodne novine, Zagreb, 1995.

Vizner, Boris, *Komentar Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima*, knj. 2, vlastita naklada, Zagreb, 1978.

Vuković, Mihajlo, *Obvezno pravo*, knj. I, Školska knjiga, Zagreb, 1956.

Zečević, Dušan – Škavić, Josip i suradnici, *Osnove sudske medicine za pravnike*, izdanje Barbata, Zagreb, 1996.

Stručni i znanstveni članci citirani su u slogu knjige.

Prvi dio

ODGOVORNOST ZA ŠTETU

1. Prouzročenje štete – određenje i razvrstavanje

Prvi dio ODGOVORNOST ZA ŠTETU

I. PROUZROČENJE ŠTETE KAO OBLIK IZVANUGOVORNE OBVEZE

Obveze po pravilu nastaju na osnovi ugovora. No, one mogu nastati ljudskim radnjama ili propustima za koje nije karakteristično stranačko očitovanje volje (čl. 247. i 249. ZOO-a). Uz određene jednostrane radnje ili propuste pravo, naime, veže određene pravne učinke neovisno o volji onoga tko je radnju učinio ili propustio. Primjerice, kad jedna osoba drugoj uništi neku stvar, štetnik je obvezan oštećeniku popraviti štetu, bez obzira na to je li štetnik htio zasnovati odgovornost za štetu.

Zakon o obveznim odnosima, koji kao opći propis uređuje materiju odgovornosti, strukturiran je za štetu u tri dijela: opći dio (čl. 1. do 246.), posebni dio (čl. 247. do 1162.) te prijelazne i završne odredbe (čl. 1163. do 1165.). Osnove obveznih odnosa (opći dio) regulirane su odredbama čl. 1. do 246. i to: osnovna načela (čl. 1. do 15.), sudionici obveznih odnosa (čl. 26. do 19.), nastanak obveza (čl. 20.), vrste obveza (čl. 21. do 64.), učinci obveza (čl. 65. do 79.), promjene u obveznom odnosu (čl. 80. do 159.), prestanak obveza (čl. 160. do 246.). U posebnom dijelu Zakona (čl. 247. do 1162.) regulirani su ugovorni obvezni odnosi (čl. 247. do 1044.) i *izvanugovorni obvezni odnosi* (čl. 1045. do 1162.).

Zakonom o obveznim odnosima uređeni su sljedeći slučajevi izvanugovornih obveznih odnosa: *prouzročenje štete* (čl. 1045. do 1110.), stjecanje bez osnove (čl. 1111. do 1120.), poslovodstvo bez naloga (čl. 1121. do 1129.), javno obećanje nagrade (čl. 1130. do 1134.) i vrijednosni papiri (čl. 1135. do 1162.).

*Prouzročenje štete*³ samo je jedan, iako u praksi najčešći, oblik izvanugovornih obveznih odnosa. Upravo učestalost tog pravnog instituta u svakodnevnoj praksi bio je poticaj da ga ovdje prikažemo posebno s praktičnog stajališta.

³ Literatura: Abramović, Andrej, *Osnove budućeg europskog odštetnog prava i neka razmišljanja o tome koliko smo u toj materiji daleko od Europe*, HPR br. 7-8/07., str. 30.-47.